

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobkyně: **PhDr. H. P.**, proti žalovanému: **Ministerstvo kultury**, se sídlem Maltézské náměstí 471/1, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 8. 2009, č. j. 9 Ca 39/2008 - 42, o návrhu na vyloučení soudců senátu 9 Ca Městského soudu v Praze z projednávání a rozhodování v této věci,

t a k t o :

Soudci Městského soudu v Praze JUDr. Naděžda Řeháková, Mgr. Martin Kříž a Mgr. Marek Bedřich **n e j s o u v y l o u č e n í** v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 8. 2009, č. j. 9 Ca 39/2008 - 42, z úkonů podle ustanovení § 108 s. ř. s.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou ze dne 30. 1. 2008 se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 1. 2008, č. j. 17706/2007, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobkyně a bylo potvrzeno rozhodnutí Národního památkového ústavu ze dne 3. 12. 2007, č. j. NPÚ-302/8879b/2007, o odmítnutí části žádosti žalobkyně o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, konkrétně ve věci vyčíslení částky nákladů spotřeby elektrické energie podle poměrné části kubatury k celkové kubatuře vytápěných prostor hradu Bouzov.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 27. 8. 2009 (v rozsudku je v důsledku zjevné chyby v psaní nesprávně uvedeno datum 27. 8. 2008), č. j. 9 Ca 39/2008 - 42, žalobu zamítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění soud uvedl, že mu zákon znemožňuje jakkoliv zpochybňovat či vyvracet pravdivost argumentace správního orgánu, že nemá požadovanou informaci vzhledem k její neexistenci k dispozici. Soud vyšel z presumpce pravdivosti tvrzení žalovaného, že má k dispozici pouze půdorysné plány vytápěných místností hradu, nemá však zaměřenu jejich výšku. Faktická neexistence požadované informace je objektivním důvodem znemožňujícím vyhovění žádosti o poskytnutí takové informace; tomu odpovídá i díkce § 2 odst. 4 zákona o svobodném přístupu k informacím, podle kterého se povinnost poskytovat informace netýká vytváření nových informací, tj. takových informací, které dosud neexistují a které by povinný subjekt musel nejprve vytvořit, aby je mohl žadateli

poskytnout. Národní památkový ústav tudíž podle soudu nepochybil, když rozhodl o odmítnutí té části žádosti, v níž se žalobkyně domáhala poskytnutí neexistující informace. Soud doplnil, že do obsahové náplně činnosti (působnosti) Národního památkového ústavu nespadá přeměřování jednotlivých místností státního hradu Bouzov z pouhého popudu žalobkyně a provádění výpočtu poměrné části nákladů na spotřebu elektrické energie podle klíče určeného žalobkyní. Zarpuťlé trvání žalobkyně na poskytnutí takové informace, kterou povinný subjekt nemá k dispozici, která s jeho činností souvisí jen velmi vzdáleně (pokud vůbec) a která navíc vzhledem k rozdílnému způsobu vytápění jednotlivých místností nemá prakticky žádnou vypovídací hodnotu, považoval Městský soud v Praze za šikanózní uplatňování práva sloužící výlučně k uspokojení soukromých zájmů žalobkyně, které nemá se smyslem zákona, jímž je zpřístupnění informací o činnosti státních orgánů za účelem kontroly jejich činnosti ze strany veřejnosti, pranic společného. Městský soud v Praze proto žalobu podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně kasační stížnost, v níž současně uplatnila námitku podjatosti soudu. Dikce odůvodnění rozsudku, zejména použité stylově zabarvené lexikální prostředky („*zarpuťlé trvání žalobkyně na poskytnutí takové informace*“, „*šikanózní uplatňování práva*“, „*nemá pranic společného*“), svědčí podle žalobkyně o podjatosti soudu, kdy zřetelně dává najevo stranění povinnému subjektu a antipatie k žalobkyni, které bezdůvodně přičítá negativní vlastnosti („*uspokojování výlučně soukromých zájmů*“) a úmysly („*šikanózní výkon práva*“), ačkoliv pouze zákonem presumovaným způsobem a v mezích zákona uplatňuje svá práva.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 6. 11. 2009, č. j. 9 Ca 39/2008 - 82, žalobkyni vyzval k doplnění, zda namítá podjatost konkrétního soudce (soudců) nebo podjatost všech soudců Městského soudu v Praze rozhodujících na úseku správního soudnictví.

Žalobkyně v podání ze dne 10. 11. 2009 sdělila, že namítá podjatost senátu 9 Ca složeného ze soudců JUDr. Naděždy Řehákové, Mgr. Martina Kříže a Mgr. Marka Bedřicha.

Soudce Mgr. Martin Kříž ve svém vyjádření k námitce podjatosti uvedl, že žalobkyni osobně nezná, nemá žádný zájem na výsledku sporu a nejsou mu známy ani žádné jiné okolnosti, které by vyvolávaly pochybnost o jeho nepodjatosti. Z dikce rozsudku vydaného v této věci podle jeho názoru nelze dovozovat stranění žalovanému, antipatie vůči žalobkyni či přičítání negativních vlastností osobě žalobkyně. Odůvodnění rozsudku označil za korektní a nestranné.

Soudce Mgr. Marek Bedřich k námitce podjatosti sdělil, že žalobkyni osobně nezná, zná ji pouze z úřední činnosti soudu vzhledem k četnosti jejích podání. Na výsledku řízení nemá žádný zájem a podjatý se necítí.

Soudkyně JUDr. Nadězda Řeháková k námitce podjatosti uvedla, že nemá žádný vztah k věci, k účastníkům řízení ani jí nejsou známy okolnosti, které by zavadávaly důvod k pochybnostem o její nepodjatosti v tomto řízení.

Dne 14. 12. 2009 byl spis Městského soudu v Praze předložen Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o námitce podjatosti.

Nejvyšší správní soud předesílá, že podle jeho konstantní judikatury *i ve fázi po vydání rozhodnutí o věci samé je v případě, kdy proti rozhodnutí byla podána kasační stížnost a kdy je tato stížnost přípustná, nezbytné (a tedy i přípustné) rozhodnout o námitce podjatosti soudců krajského soudu, kteří rozhodnutí vydali, byla-li taková námitka včas vznesena* (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2006, č. j. Nao 32/2005 - 34). Je tomu tak proto, že ve fázi mezi podáním kasační stížnosti a předložením věci Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o ní činí krajský soud podle § 108 s. ř. s. řadu přípravných úkonů směřujících k tomu, aby o kasační stížnosti mohlo být řádně rozhodnuto; v rámci toho je často potřeba vydávat i rozhodnutí procesní povahy (vyzvat k odstranění vad kasační stížnosti, rozhodnout o žádosti o osvobození od soudních poplatků či o ustanovení zástupce, apod.). Tato rozhodnutí se závažným způsobem dotýkají právního postavení účastníků řízení, a proto je třeba, aby byla vydána nepodjatými soudci.

Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. *soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*

Podle § 8 odst. 3 s. ř. s. *soudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce, Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.*

Integrovaná součástí práva na spravedlivý proces tak, jak je vymezeno v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), je garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Nestrannost a nezájatost soudce je jedním z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky).

Nestrannost soudce je především subjektivní kategorií, vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům), o nichž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi stěží nalezla uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat širě, tedy i v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšimu pozorovateli (účastníku řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že

soudce má k věci určitý, nikoliv nezaujatý, vztah. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání; rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního (shodně též Ústavní soud ve věci sp. zn. I. ÚS 370/04).

Z podání žalobkyně vyplývá, že důvod podjatosti soudců Městského soudu v Praze spatřuje v tom, jak je formulováno odůvodnění kasační stížností napadeného rozsudku. Uplatněný důvod podjatosti představuje tedy okolnost, která spočívá v postupu soudu v řízení o projednávané věci. Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. tato skutečnost není důvodem pro vyloučení soudců z projednávání a rozhodování v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 8. 2009, č. j. 9 Ca 39/2008 - 42.

Jedná se o právní argumentaci, jejíž správnost a přiléhavost posoudí Nejvyšší správní soud v rozhodnutí o kasační stížnosti žalobkyně. Zvolená argumentace se nikterak nevymyká běžnému způsobu odůvodňování soudních rozhodnutí, nelze ji označit za pejorativní či jakkoliv znevažující nebo urážející osobu žalobkyně; z použitých slovních výrazů proto nemůže plynout závěr o negativním vztahu soudců k žalobkyni, ani závěr o stranění žalovanému.

Nejvyšší správní soud podotýká, že důvodem pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci může být pouze jeho poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům. Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci, zejména v případech, kdyby mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Poměr soudce k účastníkům nebo k jejich zástupcům může být založen např. příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem (ať již zjevně přátelským či nepřátelským), může jít i o vztah ekonomické závislosti, apod. V daném případě však nebyla objektivně zjištěna žádná z těchto skutečností.

Se zřetelem k tomu, že důvody uplatněné žalobkyní nejsou způsobilé vyvolat pochybnosti o nepodjatosti soudců Městského soudu v Praze a dále vzhledem k tomu, že se výše uvedení soudci necítí být podjatí, neshledal Nejvyšší správní soud návrh žalobkyně na jejich vyloučení z projednávání a rozhodování v této věci důvodným.

Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že soudci Městského soudu v Praze JUDr. Naděžda Řeháková, Mgr. Martin Kříž a Mgr. Marek Bedřich nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodování v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 8. 2009, č. j. 9 Ca 39/2008 - 42.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. prosince 2009

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu